პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

სამშაბათი, 30 ივნისი 1925 წ.

ტარტაროზი

№ 12—(15) გაზ. „მუშა"-ს ორკვირეული უფასო დამატება. № 12—(15)

[illegible] II ინტერნაციონალის კონგრესი

გუხვა და გამოუხვი ვითომ ჭკიანურიათ.
კაპიტალიზმს ხელს ნუ ვახლებთ ისიც შინაურიათ.
ნურაფერს ვაწყენინებთ, კავშირი გვაქვს ძმურიათ.
ვიყოთ მისი კარგი მცველი, ვით ერთგული მსურიათ.

ბრძანება № 5

მეუფე ჩვენი
ბრაზით და ცოფით,
ხელში ჩანგალით,
მახვილით, თოფით—

გარისხდა თქვენზე;
ნუ ელით შველას;
ნურცა დათმობას,
პასუხს გთხოვს ყველას.

ამბობს:—არ გადის
სიტყვები წყნარი;
საჭირო არის
ბრძანება მწარი

— და ბრძანებს ეხლა
მთელი სიმკაცრით:
თვალებს დაგივსებ
სულყველას ნაცრით;

იცოდეთ: —ყველა
ვალდებულია,
რომ შეასრულონ
რაც აქ თქმულია.

ამიერიდან
ვაძლევთ მანდატსა—
(თუ საჭიროა
არა ერთს—ათსა)

— მათ, ვინც ასრულებს
ყველა ჩვენს წესებს:
გზავნის ძლევენს მარად
და უკეთესებს.

—

თუ უწინ იყო
ას ოცდა ათი,
ეხლა მეტია
რიცხვი იმათი.

კიდევ მოდიან
ჩვენთან მრავალი.
(ყველამ იციან
ჩვენსკენ გზა-კვალი)

მიღება არის
არა ადვილი.
შტატს არ ვამცირებთ,
არის ადგილი,

მაგრამ გადაჭრით
ვამბობთ ამასაც:
თუ ღირსი არ ხარ—
არ გაგცემთ ხმასაც.

და (შეიძლება)
უკან პანღური
ამოგკრათ არა
ამხანაგური.

(არ კმარა მარტო
კალმის დაჭერა)
მაგრამ არ დაფრთხეთ,
განაგრძეთ წერა.

—

მოლხენა სიბრაზე
ამ მასლაათში,
არ ვარ რაც ვიყავ
წინა საათში.

დღეს ნომერია
ჩვენი ხუთმეტი
(ბრძანებაზეა
ის სამჯერ მეტი).

და თუ ამდეხანს
ვიყავით „რბილი“
და არ გავკარით
აგენტებს კბილი—

— ამიერიდან
გაფრთხილებთ, რომა
ლმობიერება
წაიღო დრომა.

თქვენგან ვთხოულობთ
ჩვენ დისციპლინას
და ხელს მოგიჭერთ
ვითარცა რკინას.

წაიკითხავდით
ერთხელ ბრძანებას
და არ აქცევდით
მას ყურადღებას.

ჰმ! უკაცრავად...
ეს იყო—მაგრამ
ამიერიდან
გეპყრობით მაგრად.

სახელმძღვანელოთ
აქ გამოდგება,
რომ ამის უწინ
იყო ბრძანება.

იმ ბრძანებიდან
მოვიყვან ადგილს,
(თუმცა ზეპირად
მაგრამ კი ნამდვილს):

წერილში იყოს
სიცილის ქონი...
წერა—ცალ გვერდზე...
შორშორს სტრიქონი.

მასალა იყოს
მეტად ახალი
და ამავე დროს
სწორი, მართალი.

დაწერისათვის
სამი დღე კმარა;
გამოაგზავნეთ
აქეთკენ ჩქარა.

—

ჩვენაც ვიბრუნეთ
„სოფლისკენ პირი“.
წერილი გვინდა
სოფელზე ხშირი.

არც ერთი კუთხე,
არც ერთი მხარე
არ უნდა დარჩეს
თქვენს თვალთა გარე.

ვინც კი აწუხებს
სოფელს და დაბას:
ჩვენ გავაგზავნით
ყველას ჯანდაბას.

არ მოერიდოთ:
გაბაწრეთ ყველა;
აქ შეეყრება
სიკვდილის ხველა.

მაშ ასე, მედგრად...
წავიდეთ წინა.
არ დაივიწყოთ
თქვენ დისციპლინა.

სრულიად სატარტაროზოს მთავრობის
თავმჯდომარის მოადგილე: კონ წარი.

ჯოჯოხეთი.
ტარტაროზის სასახლე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„ქონს-ეწვია“

ლიუბეზნი ბრატ ტარტაროზჯან!

რომ იცოდე რა ნესჩასტნი სლუჩი შემემთხვა, ლამის ზაპლაჩიტი ვქნა.

ამაღლებას თელეთში გავცივდი და კუპის ვასპალენია დამემართა და კინალამ შენი ჰარი წავილე ხოჯივანქის რესპუბლიკაში.

გენაცვალე მაგ ვარაყიან ფათრეთში; პამაგაი მიქენი რამე. ჩემი საქმე სულ უკულმა დატრიალდა: ჰამაც ვირიც მომიკვდა და ჩემი პალაჟენია ძალიან პლახოია.

აიკანუშ... ის ჯოჯოხეთის უსტაბაში, რომ ვნიმანიას არ მიშვება?! ლამის სული ამომძვრეს, როგორც ორთაჭალის სტამფილოს.

შენი ბედნი სატრუდნიკი ბალნოი გწერავ.

მნოგუ ვიდილ ი მნოგუ სლიშილ ნა ეტომ სვეტუ და ასეთი მაზალო რამე არ გამიგია თელეთის მადლმა.

ვაჰ, ვიდაც ნარიმანიათ კარგი აპეტიტი ჰქონია ამ ჩემმა მზემა; მართლა „ქონს ეწვია“ თუ გინდა ეს არის, რალა! წაილე შავი ქვა ამერიკანცკი გუბერნიაში, მოხარშე და სდელიტ სტოლი ადეჟდა ი პატომ პრადავაიტ ნა სალდაცკუ ბაზარ, ვაჰ! მახლას, ეს ვრაცემ რესპუბლიკ რომ არ ყოფილიყო, ამერიკანცკი კამიტეტ ერევანცკი რესპუბლიკ სტარი ადეჟდა ვერ გააგზავნიდა.

გავარიატ, ი ტავარიჩ ელიავა პიშიტ: ქიათურცკი ლუბერნიაში დიდი რაბოტა იქნება, გასპადინ ნარიმან კაჟდი სუტკა ბუდით ათფრავლიატ დვესტი პუდა მარგანეც ნა პარახოდ ნა ბატუმცკი პრისტან ბეზ პერესადკი პრამო ნა დარდანელ...

ვაჰ! ტარტაროზჯან! ჩემი ბედნი ასიოლი რომ არ მომკვდარიყო, წავიდოდი რალა და შავ-ქვას ვზიდამდი... ნო ტიპერ ბალნოიცა ვწევარ. რომ იმ კვირას ჩვენებიანთ რუბენას არ გამოეგზავნა ორიოდე გროში, გოლოდა სდოხლი მე.

ტარტაროზჯან, ოჩინ პრაშუ ერთი სადმე სლუჟბა მიქენი გარაცკოი უპრავაში, ანდა ჰემე ამერიკანცკი „ქონს-ეწვიაში“ დი ქიათურიდან ბუდი პასილატ ნა ფეშქეშ რაზნი დანის...

პრიმი ვაზდუშნი სალამ
ატ მოი ბალნოი სერცა.

ტვოი პოლოხ წიწმატიანც.

„ა გ ა რ ა კ ი“

„ხშირია შემთხვევა, როცა მუშა-მოსამსახურე თავს იკატუნებს, თითქოს იგი ავად იყოს, რათა გააგზავნონ დასასვენებელ სახლში, ანდა აგარაკზე“.

რა ქმარი ხარ, თუ რომ ცოლი აქ ამყოფე ამ ზაფხულში.
(ცოლს ქმრის სიყვარული ჩაუქრება უცბად გულში).
სამი თვის ჯამაგირსა აგროვებდა ჩვენი ვანო
და ამბობდა: „ცოლი უნდა აგარაკზე წავიყვანო;
„მოიკეთებს, გასუქდება... იქ იცხოვრებს სიხარულში;
„თავის ცოლის ჯანმრთელობას კარგი ქმარი არ სცვლის ფულში“.

გაამგზავრა... თვითონ დარჩა, რომ მომწყენოს კარგად ბინა...
გადის ხანი და უცოლოდ ჩვენსა ვანოს მოეწყინა;
ფიქრობს: „ნეტა მასთან ვიყო... რა კარგია აგარაკი...
„აქ სიმშილით კვდები კაცი—იქ მექნება რძე-კარაქი.
„ფული არ მაქვს... ო, დაიქცეს უფულობა, სიღარიბე;
„თაგვებს ბინად გაუხდია ცარიელი ჩემი ჯიბე.
„რა უჭირთ რომ გამაგზავნონ... ხაზინას რა დააკლდება?!
„ჩემი ჯანი ერთი ასად გამაგრდება, გასალკლდება.
„იქნებ რამე ქე გამეწყო, რომ ექიმი არ სინჯავდეს...
„რა კარგია, რომ ექიმი მე „ძმა-კაცი“ ეხლა მყავდეს...
„ოი, რამდენ ნაცნობებსა გაუკეთა კარგი საქმე...
„რომ მეოდოდა ეხლა აღარ ვიქნებოდი ისევ აქ მე“.

ჩაეძინა... მაგრამ, ოი, არ ეძინა ვერაგ მტერსა;
გამოვიდა ბრძოლის ველზე, მოეფინა: კედელს, ჭერსა.
შეტევაზე გადავიდა, დაესია ყველა ვანოს,
თითქოს უნდა მოჰკლას იგი და ედემში წაიყვანოს.
წამოვარდა ზეზე ვანო (არ დაიბნა კაცი ჭირში)
გამოფურთხით გამოჰყვარა რომ ჩაუძვრა მტერი პირში.
ხელთ აიღო ლევორვერი, მტერსა ტყვია დაუშინა;
მოიშველა რადაც სითხე—უამრავი დააწვინა.
მტერმა უკან დაიხია... მიიმალა იქვე ახლოს,
რათა ღამით მეტი ძალით კვლავ შეტევა განაახლოს.
დასცქერს ლოგინს სისხლით მორწყულს, მტერთა გვამით მოჭადრულს
და ასეთი გამარჯვებით უხარია სულს და გულსა.
ვანო ფიქრობს: „მამა-კაცის ხვედრი არის მწარე მეტად:
„ჩვენ გვიხდება ყოველ ზაფხულს სახლში ყოფნა მარტოდ, კენტად.
„ცოლები გვყავს აგარაკზე... სეირნობენ ფიჭვ-ნაძვნარში...
„და ვინ იცის, იქნებ კიდეც, შესდგომია ვიღაც მხარში“.
„წავალ, ექიმს ვინახულებ და ვეტყვი, რომ სისხლს მახველებს
„და ძვლის ვანძრევ დაღლილობით სამსახურში ორთავ ხელებს.

—იშვიათად რომ თქვენსავით კაცი იყო ასე სადი
მერწმუნეთ თქვენს ჯანმრთელობას არსად არ აქვს მცირე დაღი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

—რა გადარდებს—უთხრა გრიშამ—რას მიხვდება კაცის თვალი,
გადაჰკარი მე რომ მოგცემ ერთი კოვზი ის წამალი,
კუჭს აგიშლის, სიცხეს მოგცემს—და გახდები ხვალ [illegible],—
მაშინ შენთვის, ჩემო ვანო, მზად იქნება აგარაკი.

ვანომ წამსვე შეიძინა ის წამალი: „ჩემო ღმერთო“
და გადაჰკრა ერთი კოვზი, მიუმატა კიდევ ერთი.

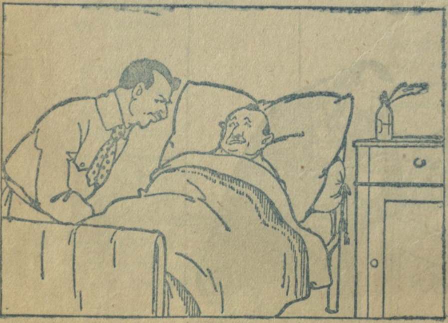

მართლაც მოხდა როგორც უთხრა: აეშალა ვანოს კუჭი...
სიცხე მისცა... მაშ როგორც სჩანს არ იქნება შრომა ფუჭი.

განუტევა ვანომ სული, სამუდამოდ მიიცვალა.
გრიშამ სწრაფად ვანოს ცოლსა აგარაკზე შეუთვალა.
დასტიროდენ საწყალ ვანოს თეთრ კუბოში განსვენებულს,
აგარაკის სანატრელთა საიქიოს გამგზავრებულს.

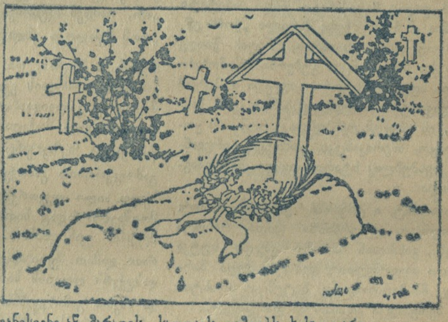

განისვენე აქ მარადის, საფლავს გამკობს ხის ჯვარი,
მაქაც არის შენ რომ გიყვარს: აგარაკი და ნაძვნარი.

ჭინჭარა.

დამზღვევ კასის ბრალია

[illegible] სანდოს—ვხვდები კაცს შავით ცოლის დანახვაზედ. ამ ხნის კაცი ვარ და მაგრე ჯერ ქალი არ მომწონებია. მიკვირს რა იყო მიზეზი, რომ მას გაეყარე?.. ასეთ ლამაზ ცოლს იმეტებს კაცი გასაშვებად?..

—მე კი არა, მან გამიქცია და მიმატოვა.

— როგორ, ჯანა მან გაგიტოვა?!. რა იყო მიზეზი?

— რა იყო მიზეზი და დამზღვევი კასა.

— როგორ, კაცო? დამზღვევ კასის მუშაკებზედ ხომ არ გტკივა გული?

— არა, კაცო. აი საქმე რაში იყო. შვიდ-რვა წელია რაც ცოლი მყავს. შვილი არ გვეჩინა. აი ამ ერთი თვის უკან შემეძინა ვაჟი. სიმართლე უნდა გითხრა, ცოტა ეჭვებიც დამებადა. ვიფიქრე: თუ შვილის გაკეთება შემეძლო, ამდენხანს სად ვიყავი მეთქი. ჩემი ეჭვები კიდევ უფრო გა-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბლრმავა იმ გარემოებამ, რომ მე საკმაოდ რიგიანი კაცი ვარ; ახალშობილი კი ძალზედ შავგრემანი ბავში იყო. მაგრამ, ვფიქრე, როგორათაც არ უნდა იყოს, მაინც ჩემს ბოსტანში ამოსულია და იმას მნიშვნელობა არ აქვს, თუ ვინ დარგო მეთქი.

მართალია, გული ცოტა მტკიოდა, მაგრამ მაინც გავატარე „მზაჩის" განყოფილებაში ჩემს სახელზედ და სათანადო მოწმობებით მივადექი დამზღვევ კასას. კასიდგან მივიღე 25 მანეთი ცოლის მოსალოგინებლათ.

წამოვედი სახლისაკენ. ავეტიკას ბაღებთან ჩვენი ადგილკომის ბიჭები შემხვდნენ. ჩავედით პურის საჭმელად.

გაუწყრეს გამჩენი ავეტიკას. დაადო სალოკი თითი სწორს, გაიქან გამოიქანა და ჩემი ცოლის სალოგინო ოცდა ხუთი მანეთის გამოუყვანა წირვა. მივედი სახლში, მაგრამ არ იკითხავ რა დღე დამადგა?..

აშეჯაინყდა ცოლი და წარმოიდგინე შენ, არავითარმა დიპლომატიურმა მოლაპარაკებამ არ გასჭრა და ასე მოულოდნელად ომი გამომიცხადა. მეც დავიწყე თავდაცვითი ომის წარმოება, მაგრამ როცა შევატყვე რომ მდგომარეობა ჩემთვის კრიტიკული იყო და დავმარცხდებოდი, მე გადავედი შეტევაზე და ცოლი შემომელახა, ოჯახის ტერიტორია დავაცლევინე, რასაც მოჰყვა უბნის სახალხო მოსამართლის ჩარევა და საქმე დამთავრდა იმით, რომ გუშინ მოვაწერეთ ხელშეკრულებას ხელი და ის მისთვის წავიდა, მე კი ჩემთვის.

— არა, ჩემო ძმაო, არა. დამზღვევი კასა აქ არაფერ შუაშია! სულ შენი ბრალია. მე კი სხვანაირად მიუდექი დამზღვევ კასას და საკმაო სარგებლობაც ვნახე და არც შემიძლია ცუდი რამე ვსთქვა მასზე.

ერთი წლის განმავლობაში ერთი ბავში სამჯერ მეშვა, სამჯერ გადამიცვალა და ყოველთვის დახმარება მივიღე.

მერე მოვიგონე ავადმყოფობა და ნაცნობი ექიმის დახმარებით, ერთი თვის შვებულება გავარტყი. ამ ერთ თვეში ბათუმიდგან ორჯერ ჩამოვიტანე კონტრაბანდი და ასი მანეთი აქაც დავატოვებინე.

ახლა ვფიქრობ წარვადგინო ცოლის სიკვდილის საბუთები და მგონი, ორმოცი მანეთი დავაძრო დამზღვევ კასას. ამ ფულებს მე შენსავით ავეტიკას და სხვა ოხრებს კი არ ვაჭმევ, სახლში მიმაქვს ცოლთან და ისე უყვარვარ, რომ მეტი არ შეიძლება. მოქცეულიყავი შენც და შენი ლამაზი ცოლი, ვინ ცვალე მას, არ დაგტოვებდა.

— ეს ხომ ბოროტმოქმედებაა; ხომ იცი, ყოველთვის კოკა წყალს არ მოიტანს. როც შეეხება ცოლს, ეს არაფერია, ცოლის შოვნა არც ისე ძნელია.

ტოქსინი.

კინო-მსახიობების ძებნა

რეჟისორი. მოქალაქე, ცოტა ხანს დაიცადეთ. თქვენ მსახიობათ გამოგვადგებით. საუცხოვო „ფიგურა" და „სახე" გაქვთ. ალბად კარგი კინო-მსახიობი იქნებით.

ექსკურსია

ხურჯინი იყოს—და ქუდი
ორივე ხელებით იჭმევათ.

ერთხელ ჩვენ ბიჭებს
(სულ კაცი ათი)
ექ კურსიაზე
ქონდათ კამათი.

დაობდენ გრძნობით,
ტკბილად და გრძელად,
წყდებოდა მაინც
საკითხი ძნელად.

მივდივართ!.. მაგრამ
სად და როდის?,
ვის დაევალოს
შეკრება ფონდის?..

ვინ შეადგინოს
მსურველთა სია?!.
ახ... რა რთული
ეს ექსკურსია!..

(დგას, როგორც ნისლი,
თამბაქოს ბოლი)
კოჯორში წასვლა
გადაწყდა ბოლოს...

ბევრს სასიკეთოს
ამბობენ მასზე
და მისი ნახვა
სურს ყველას ასე...

შეგროვდა ფული
და შედგა სია.
მეტი არავინ—
სია სავსეა!..

მაშ ასე:—დილით
შევგროვდეთ კვირას;
მოიტანთ ყველა
შეიძლებთ ვინც რას.

სჯობს ადრე, რომ მზე
არ სჩანდეს ცაზე...
ექსკურსიაზე!..
ექსკურსიაზე!..

ჟედეკაცმა თუ გაიწია, ცხრა ურემი
ხარი ვერ დაეწევაო.

წავიდენ სახლში...
რა მოიგონონ?..
რა გზაა მეტი,
უნდა იომონ.

ცოლთათვის ჯერ თქმას
ბედავენ ვერა...
სახეზე ფიქრი
აჩნია ყველას.

არ არის მადა—
წინ სუპი თეფშზე...
ქრიან ფიქრები
კოჯორის მთებზე.

არის დღეს ყველა
ულვინოდ მთვრალი...
უცქერით ეჭვით
ცოლების თვალი.

—დღეს რაღაც ცოტა
მიიღე ფული...
—ახ, რად გაქვს, ჩემო,
ასეთი გული...

რა ვქნა, ძვირფასო,
არ მომცეს მეტი!..
(ფიქრობს, სჯობია
პირდაპირ ვეტყვი).

—ამ ფულით, როგორ
ვიყიდო კაბა?!.
ამხანაგებში
დახარჯე ალბათ!..

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ისე ყრი ფულებს,
თითქოს ყრი ნაგავს...
მუდამ დღე ლოთობ,
დუქნებში ფლანგავ...
—მეუღლევ ჩემო,
მაწყრები რაზე?..
მივდივართ კვირას
ექსკურსიაზე!..
—ოხ, სცრუობ!.. ვიცი
გამცვალე სხვაზე!..
რა გინდა შენერს
ექსკურსიაზე!..
— ახ, ცოლო ჩემო,
მისმინე ცოტა...
მიყვარს მე სწავლა,
მსურს მეტი ცოდნა!..
მსურს ვნახო სოფლის
ბუნება, ზეცა...
ვნახო კოჯორი
სხვებსავით მეც!.
— კოჯორში წასვლა
რათ უნდა მუშას?..
იქ იმან ცოლი
უნდა გაუშვას!..
— არ გარგებს ქალო
სხვათა აყოლა!..

. . . . .

იმ ღამეს ბევრმა
წააგო ბრძოლა...

სჯობს არახოდეს, ვიდრე გვიან

გათენდა კვირა.
დილაა რუხვი.
მოიდვენ ზურგზე
საგძალი უხვი.
წვანილი, პური,
ღვინო და ყველი.
უკვე დილიდან
გრძნობ წყურვილს ყელი.
დანიშნულ ალაგს
გაუდგენ ყველა...
სრულდება ათი,
არა სჩანს ყველა.
—სჩანს აღარ მოვლენ,
ტყუილად ველით!—
ამბობენ ზოგნი
ბრაზით და ღელვით.
—წავიდეთ, სიცხე
მოგვისწრებს გზაზე.
რა გვრჯიდა წასვლას
ექსკურსიაზე?..
ვყოფილიყავით
ეხლა ლოგინში?—
დასხდენ საუზმით
სხვების ლოდინში.
(კაცს ჰიქა ღვინოც
შემატებს ძალას)...
უკვე თორმეტზე
გაუდგენ შარას...
ქათამმა წყალი დალია,
ღმერთს შეხედაო.
მიდიან მძიმედ.
შაშველი ველი...
არსად სიმწვანე,
ერთ ტკაველი.
გადადის ცხელი
შუბლს სიმწრის ოფლი...
ეს არის, ძმებო,
ბუნება სოფლის?!.
გამშრალი ენა
მიიწევს სმაზე...
მიადგენ წავკისს
ძლივს-ძლივად სამზე.
ამბობს მოთავე:
(წასვლის მომგონი),
—აქ სადილობა.
არ გვაწყენს მგონი.
ბევრს ნიშნავს სოფლად
ჰამა-სმა კარგი.
ამასთან ცოტაც
შეგვრჩება ბარგი.
გაბრუნდეს უკან
ვისაც ეს არ სურს...
იმ მთაზე ბარგით
ვის ნახავთ ასულს?..
ბოლოსდაბოლოს
ჩვენცა ვართ ცოდვა
სად გაგვექცევა
კოჯორი... ცოდნა?!—
სოფლის ბოლოში
მონახეს ჩრდილი.
და გადმოაწყვეს
რაც შერჩათ დილით.
—სულ ხომ ვერ ვნახავთ
ამ სოფელს ტურფას...
და შემოუსხდენ
ყველანა სუფრას.
გაჩაღდა ლხინი
ღვინით და პურით;
წავკისელები
უცქერდენ შურით.
აქვთ ერთმანეთში
ჩურჩული ავი:
— იქნებ, კოჯორში
გონიათ თავი?..
შეიპყრო ეჭვმა
ჩვენები ცოტა:
(ჯირკი ხარ კაცი
თუ არ გაქვს ცოდნა.

შველის კიდევ ეს
დღეები უქმე).
იქნებ კოჯორში
ვართ კიდეც უკვე?..

მოდი და, ეხლა
კაცი თავს ენდე...
დაფიქრდენ... გლეხებს
მიმართეს შემდეგ...

შეხვდენ ისინიც
ზრდილობით სტუმრებს,
და ეჭვი ფიცით
დაუდასტურეს...

გამხიარულდენ
ჩვენები მაშინ,
და მიიწვიეს
გლეხებიც სმაში.

ეხლა კი გული
არსაით იჩქარს,
და მეტ ხალისით
შეუდგენ „სმიჩკას“.

ვინ დასდებს სოფელს
უფრო მეტს ამავს?..
რიჟრაჟზე მღერით
მოადგენ ქალაქს.

აქ უცნაური
მოხდა ამბავი:
უცბად სარდაფში
ამოყვეს თავი.

ხუთ-ხუთ მანეთის
ხვდათ წილად შტრაფი...
და „მუშა“-საგანც
„გვირგვინი დაფნის“...

ხინემატო.

რაჟდენიანი

ამა ამბავსა რაჟდენზე სიღნაღში ჰქონდა ადგილი;
ვპოვე და ლექსად გადავქენ, საქმე ვქენ არა ადვილი.

1

აქა ამბავი რაჟდენის ნადირობისა

„გამჭირვებაა ცხოვრება,
ჯამაგირს ვილებ ცოტასა,
არ გვყოფნის-არც მე, არც ცოლსა,
არც შვილებს: ნურას, ოთარსა.

ჰოიმე ჩემო „ცენტრალო“,
ძნელად აცდები ნადირსა;
ჰაიმე, შენი ჰირიმე,
ცხოვრებას მიხდი „ადვილსა“.

ასე ფიქრობდა რაჟდენი
თოფით ხის ძირზე დამჯდარი.
ათვალიერებს მიდამოს,
ეძებს: ნადირი სად არი.

უცხოელების წინააღმდეგ მთელი ჩინეთი გამოდის იარაღით ხელში.

(გაზეთებიდან)

ერთი ამ ოხრებიდან გავწმინდოთ ჩვენი ქვეყანა, და შინაურ ოხრებიდან გაწმენდა არც ისე გაგვიჭირდება.

მახლობლად არ სჩანს არავინ,
(სილნალი მეტად შორია);
სადღაც ხის ყლორტებს ხარბად ჰკნეტს
ქურტან შედგმული ჯორია.

— მაგრამ ეს რაა: ახლობლად
ისმის რაღაცა ხმაური?!

თოფი მომართა—და გულმა
დაუწყო აურ-ზ-ური.

თითი გამოჰკრა ჩახმახსა—
მოისმა თოფის გრიალი,

— „ნადირი“ მკვდარი დაეცა,
სისხლმა დაიწყო თქრიალი.

„უჰხ? ვენაცვალე ჩემს მარჯვენს,
თოფო შენც გენაცვალეო,
ეხლა ვერავინ შემარცხვენს,
შველს შინ მივიტან მალეო...

რა კაი ფეხზე ამდგარვარ,
თავი მანებეს დარდებმა.
აწყინოს ნურას და ოთარს
მოკლული შველის მწვადებმა!..

მიუახლოვდა... მაგრამ, აქ
თავზე დაეცა მეხია—
რაჟდენის მუზას რაჟდენმა
გააფშეკინა ფეხია.

დახედა... გდია უსულო,
ყალზე დაუდგა ქოჩორი...
— „რად მომკალ?... რა დაგიშავე?!—“
თითქოს ჰკითხავდა ჩოჩორი.

ჩუმად გადაძვრა ქუჩებში,
(მოხრილი ჰქონდა წელია),
რას გრძნობდა ამ დროს რაჟდენი,
ამის აღწერა ძნელია.

2

აქა ამბავი ალგებრის გაკვეთილისა

სახლში დაბრუნდა რაჟდენი,
თვალზე არ მოსდის ძილია.
უნდა მივიდეს სკოლაში,
ალგებრის გაკვეთილია.

მოწაფეები შეშინდენ
აუკანკალდათ ხელია.
ამბობენ: „ბრაზიანია,
დღეს წერა მეტად ძნელია“...

ასწია ხელი რაჟდენმა
სახითა დაღვრემილითა
„დღეს წერა აღარ გვექნება
და დავსწერთ ხვალე დილითა“.

—კი, მაგრამ... მაშ რა ვაქეთოთ?!
ფიქრობს... ვერ მოუგონია...
დილით მოკლულმა ჩოჩორმა
მთლად დაუკარგა გონია.

— იქნებ მიჩივლოს პატრონმა?..
იქნებ წამართვას ფულია?..
რა ვქნა?.. რა უყო ჩემს ცოლშვილს?..
რით გავიმაგრო გულია?

ფანჯრიდან შარას გახედა—
ურემი მოდის გორებით,
ზედაც საფქვავი უწყვიათ
ცალობითა და ტომრებით.

ფერი ეცვალა რაჟდენსა,
ურემზე ხედავს ჩოჩორსა,
ვერ გამოსულა ფიქრიდან,
მალმალე იფხანს ქოჩორსა.

მოწაფეებსა მიმართა,
ასეთი მისცა შეკითხვა:
„ვინც იმ ურმის ტვირთს გამოსცნობს
აღარ დაუწყებ მე კითხვას.

მთელი წლის განმავლობაში
უზრუნველყოფილ იქნება,
მას ჩემს საგნებში, ღმერთს ვფიცავ,
ოთხიანები ექნება.

მოწაფეებმა ასტეხეს
ყიჟინა, აურ-ზაური;
ყველა თავისას იძახის,
ისმის ყვირილი, ხმაურა...

რაჟდენი ჩუმად გასცქერის...
—კვლავ მოეფინა გულს ლხენა,
როცა არცერთმა მათგანმა
ჩოჩორი მას არ უხსენა...

სიხარულითა იძახდა:
„ო ღმერთო ჩემო... არ მჯერა“
და ყველა მოწაფეებსა
ოთხები ჩამოუწერა.

3.

აქა ამბავი ჯარიმისა

ეს როდის იყო არ მახსოვს,
ან კი რა მოსაგონია,
რაჟდენამ ფული მიიღო,
თავი სამოთხეს ჰგონია.

ოცდაათ მანეთიანი
ფრთხილად ჩაიდო ჯიბეში
და მოჰყვა ანგარიშებსა
თვის სასწავლებლის კიბეში:

—ათი მანეთი მეპურეს,
ათიც ყასაბს და ბაყალსა;
მთლად გავანაღდებ ნისიებს,
მოვაჩვენებ ტყალ-მაყალსა.

ხუთ მანეთს სახლში მივიტან
ხუთის ვიყიდი სათანტსა,
წამალსაც სადმე ვაშოვი,
ვინმე მათხოვებს ნათანგსაც—

და კიდევ გადვინადირებ
ხილნარის მოლამოებში,
ისევ გავიხსენებ წასულ დროს
ჩვენი ალაზნის შტოებში..

ამ ფიქრში იყო რაჟდენა,
როცა გაიღო კარია
და შემოვიდა უწყებით
მიკრიტკა მეტად ჩქარია.

—ოცი დღის წინად მოგიკლავს
ზოდბელი გლეხის ჩიჩორი—
—რაჟდენამ სუნთქვა შეიკრა
ყელყელზედ დაუდგა ქიჩორი—

და გადაწყვიტეთ, რადგანაც
ჩიჩორი დიდი არ არის,
რომ არც შენ მოგვხდეს ძალიან,
არც გლეხს მიეცეს ზარალი—

შენ უნდა მისცე იმ გლეხსა
თუმანი ოთხი, ან სამი—
რაჟდენა იქვე დაეცა,
როგორც დაკლული ქათამი.

ეპილოგი

ამბობენ: ამ ამბის შემდეგ
გონს რომ მოსულა რაჟდენი,
ცოლს ვეღარ ენახვებოდა
ამწყენა ცოდვის ჩამდენი.

ცდილობდა—არვის ენახა,
მევალეებს ემალებოდა
თუ შეასწრობდა სადმე თვალს
სხვა ადგილს იპარებოდა.

მაგრამ ვერ ასცდა ფათერაკს
შვებად წააწყდა ყველასა
და ისე ტყეპეს რაჟდენი
ემეწყებოდა შველასა!..

ყასაბმა წვერი აგლიჯა
მეპურემ დაჰკრა თვალებში
და ყველამ ერთად ეს ცემა
გამოუქვითეს ვალებში.

იბი.

ბაღლინჯობა

როგორც კი ჩაქრება სანთელი, თავს დაესხა მტერთა რაზმი.

„კარგი ექიმი“

თვალი დაწყლულდა, დალამდა... გული ღელავს ყურია,
რათა არ გვესმის სახარის ამბავი უცნაურია.
ექიმებზე გვაქვს ჩივილი, ეს არის ჩვენი დარდია,
მდგომარეობა ამ მხრივით სრულებით არის კარგია.
მაჩხაანში არის ექიმი: მიხეილ „ცხვენიაშვილი“,
რომელსაც დიდი მეცადინით სახელი შეუქმნია.
ჯანდაბას! ის ჰქნას რაც უნდა, ეს არ არის ჩვენი ჩივილი...
ჩვენი სულ სხვაა, მერწმუნეთ, მიუცლელისა გვრემა, ტკივილი.
თურმე არბოშიკს ჭიბუკა თურმე გამხდარი ცხენით
და შეაშინა მშობლები სტამბოლურ გამოხედვით.

ჩამოიყვანეს ექიმი ავათმყოფის სანახავად;
მაგრამ ოჯახს ქონია აგონა: ცოდნა, პრაქტიკა ამ ხელად.
დაჰყურებს ზევით დოგინზე: წოლიერე ქალი ჰგონია
(ან რას შეამჩნევს: გამაწვალა თექვსმეტ წლის არის მგონი)
საბნის გადახდა სრულებით ექიმსა დაერცხვინება
და მაჯას შინჯავს ავადმყოფს—(ასეა ემჯობინება)
„ავათმყოფობა არ არის აქ ძლიერი საშიში...
„ტყუილა არის თქვენი მხრივ ვაი-ვაგლახი და ვიში.
„ორსულად არის ყმაწვილი, სიყვარულს შეუცდენია;
„ჯავრითა ვეღარ უშველით, რაც რომ თავს გადახდენია“

ასე მოუთხრო ექიმმა ავათმყოფის მამასა,
რომელიც ყბად აღებული ხამწირით უსმენდა ამასა-
გაშეშდა გლეხი საბრალო, ხმა ვეღარ ამოუღია;
ბიჭი რომ ორსულდებოდეს არის დროს არ გაუგია.
„შვილს მოვკლავ, ღმერთს გეფიცები, იქნება მასზედ ეს არა;
„მან შეურაცხყო მშობლები და ძირს დასცა ოჯახი,
მაგრამ დამშვიდდა და ექიმს მიმართა შემდეგ სიტყვებით:
„ეს ავათმყოფი ბიჭია, ამაზე თქვენ რას იტყვით“

გაშრა, გაშეშდა მიხეილ... სიტყვა ვერ მოუხერხია.
„ბიჭი ყოფილა...ო, ხეცავ, თავზე დამეცა მეხია...
„მე --მე- -მე---ვე—რა შევნიშნე---მეგონა ქალი წყეულა
„და შემეშალა, რომ ვსთქვი, ფეხმძიმედ არის ქცეული.

გადაცხრილდა გლეხი მრისხანე, ფერი აქვს როგორც აგურია
და ექიმს ამოუქნია ლამაზიანი პანღურია.

თილიფამფამი.

შემოსევა

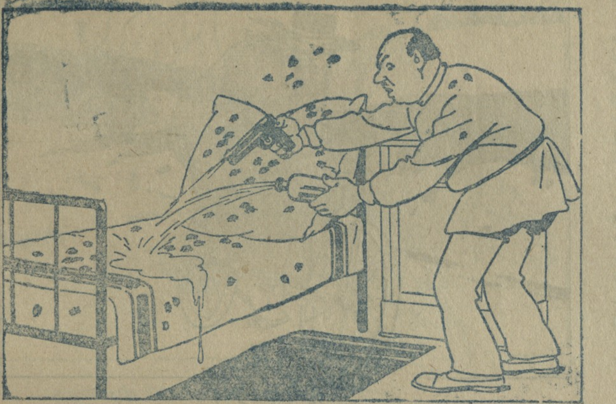

მაგრამ სპირიდონ არ დაიბნა და თვითონ გადავიდა შეტევაზე.

„მიწკომი"

ვარდენ ლვანქითელის სოფლის სანამდვი.

ლედან

(სცენები ხუთ სურათად)

მოქმედნი პირნი:

კირილე თბილაძე 48 წლისა (მიწის
დათა ხოგვერაძე 48 წლისა (კომისია
ხვიმონა ჯანგიაში გლეხა. 72 წლ.
ცოლი ხვიმონასი.
ლადიკო ენუქიძე 36 წლ.
აკაკი ქონჩიაშვილი ალმასკომის თავმჯდ.
სამაზრო კომისიის თავმჯდომარე.
ერმილონე ჯანგიანი და სხვ.

სურათი პირველი

(სცენა არმოალდეენს ლარამ ახს სოფ. ლვანქითში. გამოდის კირილე, შაშხანა თოფი მხარზედ ჰკიდია და მედიდურად გაიძახის)

კირილე. მთელი ლვანქითი ხელში მიჭირავს; აბა, როგორ ჰგონიათ მაგ ყურმოჭრილებს; უწინ ბაგრატიონი იყო, დღეს მე ვარ, მიწა ჩემ ხელშია გლეხისაა თუ აზნაურის; მაშასადამე, მათი სულიც ხელში მიჭირავს. (დაწყნარებით) აბა როგორ გინდა, ჩამივარდა ხელში ძალა უფლება და თუ ვერ მოვიხმარე, გამცინებენ: გლეხი იყო და ვერ შეიშნოო, მაგრამ... არა, მეც ვიცი მოხმარება; მეფე ვარ, მეფე ლვანქითის. პომოჩნიკიც კარგი მყავს, ჩემი დათა. (ჩაფიქრდება) ოხ, აქამდი უნდა მოსულიყო ჩემთან. რა იქნა ნეტა ამდენ ხანს?
(ცოტა ხნის შემდეგ გაიღება კარები და შემოდის დათა).

დათა. ჩემს კირილეს გაუმარჯოს!

კირილე. ღმერთმა გაგიმარჯოს, ჩემო დათა!
რა ხანია გაცადე კაცო, სად იყავი ამდენ ხანს?

დათა. ხომ იცი, ჩემო კირილე, ჩემი ამბავი, ქვრივებს გამოუარე, ქვრივებს; რაი ყმაწვილი და, მიწა და მიწაო, მთხოვენ ქვრივები და მერე ჩვენ ვიცით თქვენი პატივის ცემაო; მათი პატივის ცემა, ყმაწვილო, ქე გვეჭირვება მე და შენ, ხა, ხა, ხა... მაგრამ სად არის ამდენი მიწა ქვრივებს რო ურიგო?

კირილე. ჰო, ჩემო დათა, შენ ჭკვიანი კაცი ხარ და მიხვრხვებაც შეგიძლია. პატივისცემაც ქე გამოვტყუოთ და ფული მდიდრებიდან უფრო იქნება. ფული, ფული... ფულშია საქმე და ის დალოცვილი თუ ქვექნა, (გვექნება კი ისეა საქმე), მაშინ ქვრივიც ჩვენი იქნება და ქმარიანიც.

დათა. მეც მაგ აზრისა ვარ!

კირილე. ეხლა როგორ ვქნათ; ამ ჯანგიანებს რა უყოთ გზის შეტანის შესახებ, ითხოვენ და არ ვიცი მივსცეთ თუ არა. ან რო მივსცეთ, რა ხეირი იქნება?

დათა. შიჰო, არა უშავს რა, ბუჩუხი იქნება ბლომათ.

მე ვიცი ძალიან კარგად ... გზის შეტანა, ეზო პატარა აქვთ და გაუგანიერობით, ის გზა ფონდშია და შეიძლება მივსცეთ. ეგენი მსუქნათ არიან, ბლომათ შეეთლებათ, იცი!

კირილე. კარგი, მარა ამ სვიმონას რა უყოთ? იმას უფრო ერგება გზის შეტანა, რადგან ღარიბია, მარა მაგისგან რა ხეირი იქნება, თვითონ არაფერი გააჩნია და ჩვენ რას მოგვცემს!?

დათა. ერთი შენ მასხრობ, რაღა, ვინ სვიმონა, რა სვიმონა... რა კანონი, ვისი კანონი, კანონიც ჩვენ ვართ და სამართალიც. ლვანქითი ჩვენს ხელშია, ვინ არის გამსწორებელი; მომცემს, მივცემ; არ მომცემს და არ მივსცემ; მორჩა და გათავდა.

კირილე. აბა, წადი და ამოიყვანე ერთი მათგანი, თუ გინდა სვიმონას შვილი ერმილონა და თანაც გზაში შეელაპარაკე, გაიგე—რამდენს გაიმეტებენ, რო მიუკრათ ეზოზე გზაი.

დათა. ეხლავე გავსწევ, მე ვიცი რაფერ მოვიქცე: არ მომცემს და სად წავა, რა ჯანი აქვს მეტი? (გადის).

კირილე. (დადის ოთახში, ძილებს გამოჭრილ ჯოხს და აკოცებს).
. ოხ, შენი ჭირიმე საჯენო, შენ ხარ ჩემი ხაზინა, ხან წალმა ზომე მიწა და ხან უკულმა; ვინც მეტი მომცეს—ფართოდ უზომე და ვინც ნაკლები, შენც მოუკელი! (დაჯდება) ნეტა რამდენ მანეთს მოგვცემენ ახლა ისინი? არა, მე ვფიქრობ: ქეროლორს, მის ნახევარს მაინც მოგვცემენ; აპა, როგორ უნდათ? უწინ ოქროთი რო მოეფარა მაგი ადგილი, მაინც არ მიცემდა ბაგრატიონი, და ახლა თუ კი ასე ადვილათ მიუკრავთ, რაც ლორს მის ნახევარს ხომ მომცემს? მაგრამ ამაზე რო დაგვეთანხმონ, რამდენი უანგარიშოთ? ა? ვფიქრობ: სამი თუმანი ცოტა არ იქნეს; ჰო, არა უშავსრა, კარგი ფასია მათთვისაც და ჩვენთვისაც. ხუთმეტი მანეთი გვერგება თითოს და კარგია ჩვენთვის. ეს ერთია და სხვა ათასი იქნება კიდევ; ფული ოხრად მექნება; რა მენაღვლება საფონდო მიწები ვყიდო?

სურათი მეორე

(ისევ ის სცენა)

დათა. (შემოდის) კირილე, იცი რა გითხრა! საქმე მოვაწყვე შენ რომ გაგეხარდება.

კირილე. როგორ? ფულის ხომ არაფერი გითხრობია?

დათა. ფულიც უთხარი და ყორიფელი, მაგრამ ორ თუ თუმანზე მეტი ვერ გეიმეტეს და სადილი იქნება კიდო იმისთანა რომ—ქერო გაგიგონია დიდკაცური; უკვე შეუდგენ სამზადისს, დაკლეს გოჭი, ცხვარი, ინდოური და ქათმებს ხომ ანგარიში არა აქვს; გვიცდიან ჩვენ. აპა საჯენი და წავიდეთ, მიუზომოთ, დოუსამნოთ, ვიქეიფოთ, ფული მივიღოთ და წამოვიდეთ. მეტი რაღა გინდა, აპა!

კირილე. ძალიან ცოტაა, ძმაო; მე მქონდა ნაანგარიშევი სამი თუმანი; კარგიც იყო: თუთხმეტი მანეთი გვერგებოდა თითოს.

დათა. არა უშავს რა, ჯერ ესეც კმარა და მერე კიდევ ბევრია საფონდო მიწები!

ზოგს კიდევ ჩამოვართმევთ და მაშინაც იქნება; ეხლა წამოდი. თუ ძმახარ, მე უკვე მოურიგდი იმ ხალხს და ეხლა შენ არ დაიწყო ლაპარაკი.

კირილე. (ადგება აიღებს საჯენს) წავიდეთ, წავიდეთ! დაგიჯერებ ჭკვიანი კაცი ხარ!

(სურათი მეხამე)

(სცენა წარმოადგენს ღარიბ ოჯახს, შუაზე ცეცხლთა ზის სვიმონა, რომელიც ენა დაბორკილია. ცოლი დიასახლისობს)

ცოლი. ჩაჯედი ნაცარში, აპლაკუნე ყალიონი და იყავი. ოხ, როდის იქნება ის დღე, რომ შენ არ გეჭიროს ხელში ეს ოხერი ყალიონი!

ხვიმონა. მწ... მწ... მწ... პამიროსი არ მირჩევნია!

ცოლი. შენ რას ამბობ, კაცო, და მე რას გეუბნები! ვაი, შენ არ ჭამე პადი!

ხვიმონა, მმ—მმ—მმ წადდი? რათ გინდა, ქალო?

ცოლი. პადი, პადი გეიგონე! არ გეჭმევა პადი!

ხვიმონა. სად წადიო, ქალო, სად მაგზავნი?

ცოლი. შენ დაგაყრუა ჩემმა გამჩენმა; არ გეჭმევა პადი მეთქი!

ხვიმონა. ჰო, პადს პური მირჩევნია, მეც გეტყვი.

ცოლი. ვაი, შენ გამოწყვეტი კაცებში, შენა.

ხვიმონა. მმ..—მმ..—მმ. ახლა კატებში გამაგზავნე კიდევ!

ცოლი. (ხმა მაღლა) კატებში კი არა, კაცებში გამოწყვეტი მეთქი.

ხვიმონა. ჰო, ქალებში არ მირჩევნია!?

ცოლი. კაცო, მე არაფერი მემალხრება ადექი, წადი კომისართან, მიდი და უთხარი: შენც მოგიკრას ეზოზე ეს გზა.

ხვიმონა. ბზა მომიკრასო? სად არის, ქალო, ბზა? ხომ არ გადარეულხარ შენ?

ცოლი. ბზა კი არა, გზა, გზა; ემათ რო მოუკრეს, აპა, როგორი იყო?!

ხვიმონა. მმ.—მმ.—მმ.. ორი თუმანი უნდა. ემათ რო უყურებ, ემათმა ორი თუმანი მისცეს და კარგი სადილიც აჭამეს; ჩვენ სად გვაქ ამის თავი, ქალო!

ცოლი. მერე, თუ ასეა, ვერ გააცხადებ აკაკი თავმჯდომარესთან? გააცხადე და ის აყურებინებს მაგათ სეირს!

ხვიმონა. მა... მა... მა... გონია მაინც ასე ვქნა, თუ არ მომბრეგვეს.

სურათი მეოთხე

(სცენა წარმოადგენს სამასწავლებლო ოთახს, გამოდიან სვიმონა და ლადიკო)

ხვიმონა. (ლადიკოს) კაცო, ეს კანონი ველარ გევიგე, იძახიან ღარიბს უნდა მივცეთო და ეს ქე რავაა: ღარიბს კი არა, მდიდარს უფრო აძლევენ?!

ლადიკო. რავა, რაშია საქმე სვიმონა?

ხვიმონა. რავა რაშია, კაცო, ჩემს კარზე რო გზა ჩამოდის, მე არ მომიკრეს და ჩემ შვილს და ჩემ სახლიკაცებს ქე მისცეს; ახლა ქალი მკლავს სახლში, რატომ არ

სპორტის არის მოყვარული მათე წვერებ ცანცარაო.
დავინახე: ფართო ველზე ველოსიპედს შემჯდარაო.

ითხოვე, მოგიკრავდენო; კაცს ათჯერ ვთხოვე, მაგრამ არ მომცეს, შენგან რა ხეირი იქნებაო, იმათმა ორი თუმანი სისცეს და კარგი სადილიც აჭამეს კიდევ და ქე რა ვქნა, ისე არ იძლევიან.

ლადიკო. მართალს ამბობ სვიმონა?

ხვიმონა. მა... მა... მა... მიცემა არ მიყურებია ჩემი თვალით, მაგრამ, მორიგებაზე დავესწარი და რო შეპირდენ ორი თუმანი, მერე დოუსამნეს. სანამ არ შეპირდენ, ყურიც არ ათხოვეს, მერე სადილზე დაჯდენ და იქეიფეს.

ლადიკო. მერე; ვერ გააცხადებ მთავრობაში?

ხვიმონა. ქე მინდა, მაგრამ მეშინია, რომ მო-მბრიგონ რაღა ვქნა.

ლადიკო. ნუ გეშინია, დღეს აქ მოდის თავმჯდომარე აკაკი და მე ვეტყვი: ის შენ დაგაძალებს; შენც გაუჯინდი, სანამ არ გაგიწყრეს და არ დაგემუქროს, მერე ქე უთხარი ყოველივე, აი ასე, როგორც მე მითხარი.

ხვიმონა. მმ... მმ... მ... კარგი, მარა, თუ ძმა ხარ—მე ნუ გამხვევ საქმეში, იმან დამაძალოს და მე ქე ვიტყვი.

(ამ დროს შემოდის აკაკიც)

აკაკი გამარჯობათ ამხანაგებო!

ლადიკო. აკაკის გაუმარჯოს!

ხვიმონა. ბატონ აკაკის გაუმარჯოს.

აკაკი. სხვა როგორ ხართ, ამხანაგებო! დღეს აქ მოდის მაზრიდან კომისია სხვა და სხვა საქმეების გამოსაძიებლად, კრებაც მოწვეული მყავს.

ლადიკო. ამხ. აკაკი, აქ დიდი ამბავი მომხდარა: ამ სვიმონასთვის გზა მიწის კომისიას არ მიუცია და იმ მდიდრებისთვის: ამის შვილი და სახლი კაცები რო არიან, იმათთვის ქე მიუციათ; ქრთამათ აუღიათ ორი თუმანი და კარგი სადილიც მიურთმევიათ; მე გთხოვთ ყურადღება მიაქციოთ ამას.

აკაკი. რაო? ქრთამიო? ეგეც კარგი ამბავია! აბა, მოდი და ეხლავე გამოვიძიებ, სანამ მაზრიდან მოვიდოდენ: მოდი ახლოს, სვიმონა! (აკაკის ქაღალდი და ფანქარი ხელში უჭირავს, სიმონა მიდის ახლოს) როგორ იყო საქმე მოყევი ყოველივეს სისწორით:

ხვიმონ. რას მოვყვე, ბატონო, არ ვიცი!

აკაკი. რაც იცი იმას მოყევი!

ხვიმონ. ქე ვიცი, ბატონო, მარა ვერ ვიტყვი, მეშინია, ბატონო!

აკაკი. შენ ნურავის გეშინია, მოყევი თორემ, ახლავე ციხეში გაგაგზავნი!

ხვიმონა. აჰა, ბატონო, ციხეში თუ არ გამგზავნი, ვიტყვი!

აკაკი. აბა, მოყევი თავიდან, როგორც იყო საქმე;

ხვიმონა. ესე იყო საქმე, ბატონო.

აკაკი. როგორ ესე!?

ხვიმონა. ბატონო, ლადიკომ არ მოგახსენა?

აკაკი. ლადიკო ლადიკოა, მაგრამ შენ შენი პირით უნდა სთქვა!

ხვიმონა. მმ..მმ..მმ.. მე რაღა ვთქვა ბატონო, სწორედ ესე იყო, ბატონო!

აკაკა. (წყრომით) როგორ ესე, კაცო?! ქრთამი მისცეს თუ არა კომისიას ჯანგიანებმა იმ გზის შეტანის შესახებ?

ხვიმ. მმ... კი, ბა ბატონო!

აკაკი. რამდენი მერე?

ხვიმონა. ვერ ვიტყვი, ბატონო!

აკაკი. ჩქარა, თორემ შენც იმათსავით დაისჯები!

ხვიმ. მმ... მმ... მმ... ო—ორი თუმანი, ბატონო და კარგი სადილი კიდევ.

აკაკი. შენი თვალით დაინახე?

ხვიმონა. არა, ბატონო, მაგრამ რო შე-

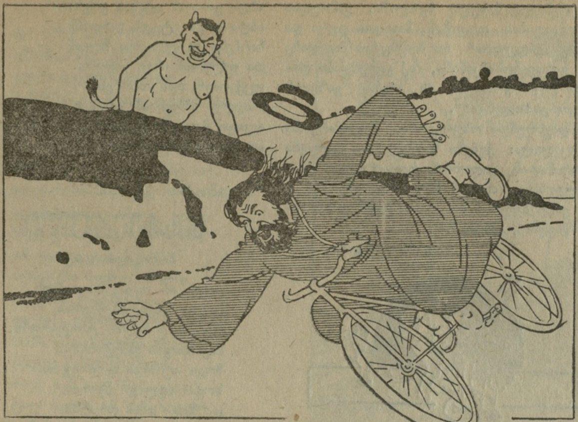

უცებ თავზე წამოადგა ტარტაროზი ხარხარაო.
მიაძახა:—რატომ შეჯექ შენ ჩემს ფეხზე, მასხარაო—
მათე ძირსა გადმოვარდა, სისხლი ბლომათ დაღვარაო.
იძახოდა—არასოდეს არ შევჯდები აწ, არაო...

პირდენ, ის ვიყურე და მერე დაუსამნეს, მანამდის ყურიც არ ათხოვეს, მერე სადილი გაუმართეს, ეს ვიცი მე, ბატონო!

აკაკი. ხო, ეგეც კმარა, მაგათ ვაყურე ბინებ სეირს (კრებაზე თანდათან იკრიბება ხალხი, მუსაიფობენ თავიანთ ჭირ-ვარამზე) მოდიან დათა და კირილე.

ლად. (გაიხედავს კარებისაკენ), უკვე მოვიდენ, ამხანაგო აკაკი, მაზრიდან არიან. (აკაკი წამოხტება, გავარდება გარედ, შეეგებება მოსულ კომისიას და შემოუძღვება კარებში).

აკაკი (კარებში) მობრძანდით, ამხანაგებო! (კომისია შემოდის, სალამს აძლევს კრებას და დასხდებიან, ცოტა ხნის შემდეგ აკაკი გაიხმობს კომისიას, აცნობს საქმის ვითარებას მიწის კომისიისგან აღებულ ქრთამის შესახებ, შემდეგ იწყება გამოძიება).

კომისიის თავმჯდ. აბა მობრძანდეს სვიმონა ჯანგიანი.

სვიმონა. მმ... მმ მმ: აქ გახლავართ, ბატონო!

კომ. თავმ. ახლოს მოდით.

სვიმ. მმ მმ მმ... ახლავე, ბატონო (მიუახლოვდება).

კომ. თავმ. აბა, შენ მითხარი: რამდენი აიღო. მიწის კომისიამ ქრთამად ჯანგიანებისაგან გზის შეტანისთვის? (კრებიდან ისმის: გთხოვთ, ამხანაგებო, მიწის კომიწიამ დასტოვოს კრება, თუ გნებავსთ სიმართლე გაიგოთ).

კომ. თავმ. (დათას და კირილეს) ამხანაგებო, გთხოვთ დაგვტოვოთ (კირილე და დათა გადიან).

სვიმონა. ბა... ბატონო, მე ნუ მათქმევინებ, აგერ უწერია ქაღალდზე ყორიფელი აკაკის!

კომ. თავმ. არა, შენ უნდა სთქვა ყოველივე სისწორით!

სვიმონა. მმ... მმ... მმ... არა, ჩემო ბატონო, თქვენი ჭირიმე, მე ნუ მათქმევინებთ;

კომის. თავმჯ. შენ უნდა სთქვა შენი ენით: კომისიამ აიღო თუ არა ქრთამი ჯანგიანებისაგან.

სიმონა. კი, ბატონო, ხოლოდ ჩემი თვალით არ დამინახავს, ბატონო!

კომ. თავმ. აბა, საიდან იცი: აიღო თუ არა?

სვიმონა. საიდან, ბატონო და, მე უყურე, რომ შეპირდენ ორი თუმანი, მერე დაფაცურდა მიწის კომისია და დოუსამანა, მერე სადილი აჭამეს და მეც ქე დამპატიჟეს სადილზე, რადგან ეი საქმე ჩემ შვილსაც ქე ეხებოდა და რომ გაათავეს ქეიფი, ჩემმა შვილმა მითხრა: სადილის წინ მივეცით ფულიო.

კომ. თავმ. (აკაკის, თემალ. თავმჯ.) დაატუსაღე კომისია და გადმოგზავნე მაზრაში!

სურათი მეხუთე

(სცენა წარმოადგენს სასამართლოს)

მოსამართლე. მოვიდეს აქ მოწმე ერმიგონა ჯანგიანი!

ერმიგ. გახლავართ, ბატოვო!

მოსამართლე. შენ გედება ბრალად ქრთამის მიცემა მიწის კომისიისათვის. ამისათვის წინადადებას გაძლევთ მოჰყვე ყოველივეს სისწორით.

ერმიგ. (შეშინებული), მართალია, მივეცი ქრთამათ ორი თუმანი, მაგრამ მარტო ჩემი ბრალიც არ ყოფილა. მიწის კომისია მოდიოდა ჩემთან თოფებით და მეუბნებოდა:—ამ გზას [illegible] მოგვეცი რამეო, მე მიცემის [illegible] და უარი უთხარა, მაგრამ მაგათთან მაინც არაფერი გავიდა.

ჩემ ცოლ-შვილს ძალიან ეშინიათ თოფიანი ხალხის; ქალმა აღარ დამაყენა: მიეცეთ, თორემ აღარ მაქვს მოსვენება მაგათგანო; მეც ავდექი და გავყიდე ხარი, სხვა საშვალება აღარ მქონდა; მივეცი და მომცეს; ეს არც მარტო ჩემი ბრალია, ბატონო, იმიტომ რომ ჩემმა მეზობლებმა აღარ დამაყენეს, იმათაც უნდოდათ ის მიწა.

რა ვქნა ახლა მე, ბატონო!

მოსამართლე. თავისუფალი ხართ, რადგან სიმართლეს ამბობთ!

(ერმიგონა გადის, შემოყავთ დაჭერილი კირილე და დათა)

დათა მე ვიყავი, ბატონო, შენიშნულიც, დაჭირულიც და გადასახლებულიც პოლიტიკურად, და არა ამისთანა საქმეზე ეხლა რო ბრალს მდებენ სიცრუით, არამედ ძველ მთავრობას ვებრძოდი, მერე დამიჭირეს და გადამასახლეს.

მოსამართლე. (ლადიკოს) აბა, შენ მითხარი: რის თაობაზე იყვნენ დაჭერილი და გადასახლებული ეს ხალხი?

ლადიკო. მე არ შემიძლია ვსთქვა ტყუილი. მე ძალიან კარგად მახსოვს მაგათი გადასახლება; ეგენი იყვნენ გადასახლებული ქათმის ქურდობაზე და წვრილ-წვრილ ყაჩაღობაზე,

(მოსამართლენი გაიან უკანა ოთახში განაჩენის გამოსატანათ).

კირილე (შეწუხებული დათას) არ გითხარი, ბიჭო, სვიმონას ერგება ყველაზე უფრო თქვა? არ გითხარი, არ გითხარი, არ გითხარი? ახლა რაღა ვქნათ, რომ დავვხვრიტონ; ვაიმე, ვაიმე, ვაიმე, რაღა ვქნა, რაღა ვქნა.

(მოსამართლენი გამოდიან და აცხადებენ განაჩენს)

სასამართლომ ბრალდება დამტკიცებულათ სცნო, მაგრამ მიიღო-რა მხედველობაში ობოლაძის და ბოგვერაძის გაუნათლებლობა და უვიცობა, დაადგინა: ვინაიდან კირილე ობოლაძეს და დათა ბოგვერაძეს დაუმტკიცდა ქრთამის აღება საფონდო მიწების გაცემის დროს, ამისათვის მიეცეს მათ სასჯელათ ოთხი წლის ვადით გამასწორებელ სახლში მოთავსება.

(კირილეს და დათას უხარიათ, რადგან გადურჩენ სიკვდილით დასჯას).

(ფარდა)

კუნე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გზა და გზა

ამხ. ტარტაროზო, გასჭრა შენმა პროტექციამ და მომცეს სამსახური. მივიღე საგზაო თანხა, მანდატი და გავეშურე ოზურგეთის სადგურისაკენ ლანჩხუთში წასასვლელად.

ბილეთების აღების დროს დიდი აურზაური: მოლარე სულდათქმით იძლევა ბილეთებს.

როგორც იყო ავიღე ბილეთი და შევედი ვაგონში, მაგრამ ვერც საჯდომი და ვერც დასადგომი ადგილი ვერ ვიშოვე: ტომრებში გახვეულ გუდებს დაეკავებიათ ადგილები.

მატარებელი ჩამოდგა ლანჩხუთში. საქმე მოვაგვარეთ: ჩიბათის თემის სამმართველოს და ადგილობრივ სკოლას შევპირდით ბოლოვო ფეხსადგილების გაგზავნა, ვინაიდან ასეთი დაწესებულებები მათ სრულიად არ აქვთ და დიდი შევიწროებულნი არიან თანამშრომლები, მასწავლებლები და მოსწავლენი.

ლანჩხუთიდან ხიდისთავისაკენ გავემგზავრეთ.

აქ მშვიდობაა. ხალხი გაპოლიტიკებულია. ყანის მუშაობას არ მისდევენ. დუქნების წინ ყოველ ნაშუადღევს ბურთის თამაშია.

კოოპერატივში ნოქარი დიდი ვაჭრობიდან შემოსულ ფულს ითვლის. მაუზერგადაკიდული დახლში სდგას და ყველა შემსვლელით უბრიალებს თვალებს.

აფთიაქი სრულიად ემორჩილება პროფკავშირის დადგენილებებს და ჩვეულებრივ დაწესებულებებზე უფრო გვიან იღება და ადრე იკეტება. შტატის სიმცირის გამო, დარაჯი შველის ფარმაცევტებს წამლების დამზადებაში (რა უყოთ, რომ ხანდახან წამალი ამღვრეული დამზადდება).

აქ ერთგობა ხელს არ უშლის მოვალეობის შესრულებას. აქ ცხოვრობს ღვთისნიერი ფერშალი სანდრო (მღვდლის შვილია), ავადმყოფებს შველის ნისიად. შემდეგ კი უდგენს ანგარიშს და ორჯერ მეტს ახდევინებს; ღებულობს გასამრჯელოსთვის, როგორც ფულს, ისე საქონელს.

ადგილობრივ სკოლას სწვევია ოზურგეთიდან რევიზორ-მასწავლებელი, რომელიც შეზარხოშებული წამდგარა მოწაფეების წინ. მოწაფეებმა მიმართეს თხოვნით:

„ჩვენ არა ერთხელ მივმართეთ სკოლის გამგეს, რათა მიეცა განსაკუთრებული ოთახი თამბაქოს მოსაწევათ, მაგრამ უარით გვისტუმრებს და გთხოვთ თქვენ, როგორც რევიზორს, მოიყვანოთ სისრულეში ჩვენი თხოვნა“. რევიზორმა უპასუხა, რომ: მე სწორედ ბავშობის დროს შევისწავლე თამბაქოს მოწევა, თორემ ეხლა არ მეცოდინებოდა — შეპირდა დაკმაყოფილება, რითაც მოწაფეები დიდი მადლიერნი დარჩნენ.

მივიღე ცნობა, თითქოს ზომლეთის სკოლის მასწავლებელი ქალი არაყით შეზარხოშებული მისულა სკოლაში, გამოუღია მოწაფეების თვალწინ მაგიდის უჯრა და შიგ „გადაულია“ და მოუსვენია მაგიდაზე.

გადავედით ასკანაში, აქ ცალერიანი დიდი კაცი ყოფილა: ის თურმე გაზეთის „კორესპონდენტია“..

დავბრუნდით ოზურგეთში. მდგომარეობა შეცვლილა: ქუჩეში მოწამლული ძაღლები ყარამალის გადადიან, რითაც დიდ მხიარულებას გრძნობენ პატიოსანი ღორები

ვანო ხელაძის პროფესია ტყემალაძეშ შეისწავლიო, ამბობენ.

ყურთამტარტარი.

გოგი და ვარლამი

ოზურგეთისთვის

(ნახევრად ხალხოსნური*)

შეიბნენ გოგი ვარლამი
მოჰყვენ თავისა ქებასა,
ვარლამმ ეტყვის გოგისა
ქებით ნუ მეტყვი მაგასა.
რომ ავიყვავებ „ეპოსა“—
შენ რას ნახავ ამის ფასსა?!
  ახლა გოგი ეტყვის ვარლამსა:
  ქებით ნუ მეტყვი მაგასა,
  მე რომ გლეხკომს ავაყვავებ,
  გავასალებ ბევრ ფართალსა,
  ბაზარზედ არაყს შევიძენ
  გადავიკრავ ზედმეტ ფასსა,
  თუთუნებსაც შევისყიდი
  მით დავიმსებ მაგ ხარბ თვალსა.—
  შენ რას ნახავ ამის ფასსა?!
ახლა ვარლამ ეტყვის გოგისა:
ნუ მატყუებ შენ მაგასა,
„პროტესტები“ გაისწორე
ის სჯობია მაგ ტრაბახსა.
თუთუნებში ფული მიეც,
ნუ უკარგავ გლეხს ამაგსა,
რაც ბიჭი ხარ კარგად ვიცი,
რას კითხულობ ჩვენს ამბავსა.
დაბახანას ვამუშავებ
შიგ ვამზადებ ლანჩა-ტყავსა,—
შენ რას ნახავ ამის ფასსა?!
  ახლა გოგი ეტყვის ვარლამსა:
  სტყუი, სტყუი შენ მაგასა,
  „პროტესტებში“ შენ დაცურავ
  ყოველ წუთს და ყოველ წამსა.
  დუქნებშიც ალაფერი გაქვთ,
  რით ასწორებ ვახშს და ვალსა,
  ჩვენ კი კიდევ დავბორძიკობთ—
  შენ რას ნახავ ამის ფასსა.
ახლა ვარლამ ეტყვის გოგისა...
ახლა გოგი ეტყვის ვარლამსა...
ჩარჩები კი ფრთებსა შლიან
და უძღვნიან ჭმათ სალამსა.
უცქერიან, თან ამბობენ
ნამდვილ ამბავს არ არაკსა:
ეცკადა მკვდარი მკვდარსა,
არ ეკადა კარი კარსა.

ტუჩი.

*) და სავსებით ვარდენ ციციანური.

ტ.

მესტვირული

ზიზაძე-ჭურიძეთვის

ცოტა არ იყოს, ზოგიერთს
მოხდა ჩანგალის წვერით,
რომელიც ხელში ტარტაროზს,
საქმისთვის დაუჭერია...
ზოგი ატირდა დალრეჯით,
ზოგმა იგლიჯა წვერით
და ზოგი იმას დაეძებს,
ლექსი ვის დაუწერია!
რა უყოთ მერე, თუ ვინმე,
სიბრაზით გადაგვერია?
(პილპილი თუ არ შეჭამა
რად ეწვით კუდის წვერია?)
რაზედ შეწუხდა ფურთხაძე,
რომ ბრუნავს როგორც ჩერია?
თუ მისი არის გლეხკომი,
ულოცავთ—ჯვარი სწერია!!
ალბათ იმისთვის გვიწყრება—
ეკარგვის სეფის კვერია.
თუ ვინმემ სწორი დასწერა,
ნეტავი რისთვის სწყენია?
და თუ კი სტყუის მწერალი,
„ეთიოლ“ დასაჭერია!
თუ არა—ვერას დააკლებს,
ურიცხვი ჰყავდეს მტერია,
(ოჯახს მახინჯი მუდამ ჰყავს,
ზოგ შემთხვევაში შტერია).
მოდი და საქმე მიანდევ
აგიშენდება კერია.
ჩვენ ვიცით, ვის რა აწუხებს,
რაზე წუწუნებს ფინია...
ზურგეულიძე ასე სწერს:
„გაჭირვებას სჯობს ლხინია“.
აბა ვინ ფიქრობს იმაზე,
ლოგინად კვდება თინია,
ნეტა თუ ერგო საცოდავს
გლეხკომის ქინა-ქინია?..
ამ ძმა ბიჭებმა, ვითომდა,
სურთ აგვიხვიონ თვალია,
გლეხის სახელით ივაჭრონ...
ვაჭრების ყავდეთ მთვრალია!..
მე არ მინახავს—ვერ იტყვის,
ვერც კაცი, ვერცა ქალია—
გაჭირვებულმა გლეხებმა
გლეხკომში ღვინო დალია...
და ეს კი ვნახე შორიდან
უცქერდა ყელგამშრალია,
თან ზურგზე კეცი ეკიდა
სიმწარით განათალია.
ყური წავასწარ, ამბობდა:
„—ვაი, საწყალო ბესია?

ეროვნული ბიბლიოთეკა

აქ არის ჩემი გოჯები
და პური დანათესია...
ვჭამო, რით ვჭამო, არა მაქვს
ფული ვიყიდო ხეესით;
ბანკს ვსთხოვე თუ კი მეღირსა,
იქნება მომცეს სესხით!..
ამ ნავთ-საყუდარს ვაჭრებს,
ხშირად, რომ ხდება „სესხი".
გლეხკომს ნაცვლად ჩარჩკომი,
დაერქვას უკეთესად!
(ზედ გამოკრული სახელით,
არ დაირღვევა წესით)
ალსდგება ძველი სახელი,
ბლექსის დანაწესით.
და მეც, ვითომ და მესტვირეც,
სჩანს გამიგრძელდა ლექსით,
(აბედი მაშინ დაიწვის
რომ კაჟს გაეკვრის კვესით).
ცალ ხელში არ მიხერხდება.
გეშერის ორი ნესვით,
გლეხკომსაც ამას უძახის,
შორადან

აზდუდ მეხიი

ქუთაისის კოოპერატივის გამგი

სიზმარი

„სიზმრების ახსნა"

შედგენილი სრულიად საქართველოს იმპერიის ხოციელ ხარხარის კომისარის ტარტაროზის 1 ნათლულის ბექან ხვლინცკის მიერ, ყოვლად დიდის სიზმრების მოხსენებისა ქვეყანაზე ზედა. გამოცემა ვარდენ ღვანძითელისა. აწყობილია ონოფრეს წიხქვილში. გადათარგმნილია გურულ, იმერულ, კახურ, ქართლურ, და ქაჯურ ენებზე შ. ზაფრინდაძის მიერ.

წინასიტყვაობა

სრულიად საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის რექტორი ფარნაოზ უპრიკ-ნაძის დაულოცებით მოვკიდე ხელი ამა მძიმე საქმესა საშვილიშვილო საგანძურის დასატოვებლად მე ტყემალ მეტყველების ფაკულტეტის ზერმა მცხოვრებმა სოფ. ზედა საქარიში, და ვიქმ ამა საქმესა მისატევებლად ცოდვათა ჩემთა, რა ამა ღმერთმა გააჩინა ქვეყანა ესე სავსე ფუტკითა და ლახუნტაკითა. მისცა ძლიერებაა და ყოველნი ამიებანი პაბუკსა ადამს და ქალსა მისსა „ზაგსით" კანონიერ ცოლსა ევასა, რა დაწვებოდის ერთად პირველ ღამეს ადამი და ევა ნახავდენ სიზმარსა ტკბილსა, ვითარცა ერკეთის თაფლი არს. და იყო ქვეყანასა ზედა სათნოებაი და სიყვარული იგი. ადამსა და ევასა ეყოლებოდის შვილი აბელს რომელიც პირველადვე მეცხვარეთა საზოგადოების „მწყემსი"-ს თავმჯდომარე იყო და შემდგომად ამისა „ერკოპის" გამგე ავლაბარსა შინა.

სიზმრის ახსნაი საქართველოსა შინა იწყება პოეტებისა მიერ, რომელნიც იტყოდენ: „სიზმარ არს, სიზმარ არს ყოფა ჩვენი". განუსვენე მაცხოვარო სულს მონებისა, რამეთუ ვქნა დაგვირგვინებაი მძიმე ნაშრომისა ჩემისა.

317 დღეი მოუნდი მარტო ოდენ გადაწერასა ამასა, ვჭამე მარტო 7 მეტრი სუფისკვერი და შვიდი ბათმანი თაფლი.

წამკითხველნო, გთხოვთ შენდობას მე გლახაკი და ულირსი მონაი თქვენი ამინ.

ბექან ხვლინცკი

ა

აგრონომი თუ ნახო სიზმარში, ბედნიერი კაცი ხარ. შენ ყანაში 20 მაგიერ 2000 ბათმანი ლობიო მოგივა. ღვინოს მოსავალი ისეთი იქნება, რომ ტერენტი გრანელი ვერ გაასლევს.

თუ სტუდენტი ხარ, სიზმარი კეთილათ ახდეს: გიორგის ჩააბარებ, რომ არაფერი იცოდე მაინც. ბედნიერი ხარ იმიტომ, რომ ჩვენ სოფლებში სიცოცხლეში აგრონომს ვერ ელირსები და სიზმარში მაინც ნახავ.

დაბადებული ლითი გამოვიდეს.

ადვოკატი თუ ნახო სიზმარში, ცუდია: ერთ-ერთი რედაქტორი მოაწყობს გარეშე დეკანოზების ლიტერატურულ გასამართლებას. მოიწვევს ყველა დამქირავებულ ადვოკატებს და ჯიბიდან ერთი ორი მანეთის რისხილი გექნება. თეატრში ასეთ რამეზე არ იმგზავროთ. სიზმარი ახალ თვარეზე აგიხდეს კეთილათ.

ადგილკომი. თუ ნახო სიზმარში, კარგია. შენ ჯამაგირს კიდევ 87 პროც. მოუმატებენ, ე. ი. სხვადასხვა საზოგადოებების სასარგებლოთ მთელი ჯამაგირი წაიღონ. სამსახურში ყოველთვის გვიან იმგზავრე.

[illegible] თუ ნახო სიზმარში, ცუდია. ლარიბებს სიმდიდრე ჩამოართვან და მლვდლებს დაურიგონ ავანსი ჯამაგირის ანგარიშში. „ცისფერი ყანწელებმა" ჰონორარისთვის „დროშა"-ში 200 ლექსი დაბეჭდონ. სიზმარი 15 დღის მთვარეზე აგიხდეს.

ახტალა თუ ნახო სიზმარში, კარგია. „სტრახკასა"-ში სიარულით ფეხებში და მუცელში რევმატიზმები გაგიჩნდეს და კურორტ სახალინზე გაგაგზავნონ.

ატესტატი თუ ნახო სიზმარში, კარგია. თუ უცოლო ხარ, ლამაზი ქალი შეირთო, რომელსაც ექნება „სიმწიფის მოწმობა". ყველა ტექნიკუმები, კურსები და უნივერსიტეტები ისე გაათავო, რომ არაფერი არ იცოდე. ჯამაგირის ალებამდე სიმშილობა მოგელის. ოთახს შენ სიცოცხლეში ვერ იშოვი.

აფთიაქი თუ ნახო სიზმარში, ავად გახდე და მოკვდე. როცა დამარხული იქნები, წამალი უკვე მზათ იქნება.

აბრეშუმი თუ ნახო სიზმარში კარგია. ერთ ფუთ აბრეშუმის პარკში „ცეკავშირმა" შეპირებული 100 მანეთის მაგიერათ 10 მანეთი მოგცეს. ცოლმა კვირაში 17 წყვილი „ხორცისფერი" ჩულქი მოგთხოვოს ფირმა „ვიქტორიის". სიზმარი კეთილათ აგიხდეს ღამის 11 საათზე.

ალმასკომი თუ ნახო სიზმარში, მეორე დღეს საკუთარი ბინა ჩამოგართვან. ალმასკომში შეტანილ შენს განცხადებას ერთი კვირის შემდეგ რომელიმე ბაყლის დუქანში იპოვი, რაშიდაც ბაყალი ეღლკიას ამოყვანილ ჰყლენტ ყველს გაგიხვევს.

აბასთუმანი თუ ნახო სიზმარში ბედნიერი კაცი იქნები. მალე ჭლექით გახდები ავათ.

არშინი თუ ნახო სიზმარში ელოდე ქუჩაში მთვრალებს და გალახვას. თეატრებში „არშინ-მალ ალანი„ დადგან.

ავტომობილი თუ ნახო სიზმარში, სიზმარი კარგათ აგისრულდეს. რომელიმე თავქარიანი შოფერის მსხვერპლი გახდე ქუჩაში, ან და შოფერი ცოლთან მეტოქე გაგიხდეს.

ალექსანდრეული თუ ნახო სიზმარში „ერკოპში„ სანდლები გაიიაფდეს.

არტისტი თუ ნახო სიზმარში, მალე ზესტაფონის აკადემიურ თეატრში დაარსდეს არტისტთა კოოპერატივი: „გარუჯული თუჯები", ცერეცოვის მეთაურობით დადგას მაიაკოვსკის „ბუფ"-ს, ანუ ზესტაფონის სადგურის ბუფეტი.

ბექან ხვლინცკი

„ვილაცები წყალს ამღვრევენ... და უნდათ ცხემლის-ხიდიდან თემის სამმართველო გადაიტანონ დვაბზუში ეკლესიასთან (სასაცილოა; რა მაინცა და მაინც ეკლესიასთან! ალბად „მორწმუნეები“ უნდათ მიიმხრონ)“
(გაზ. „მუშა“)

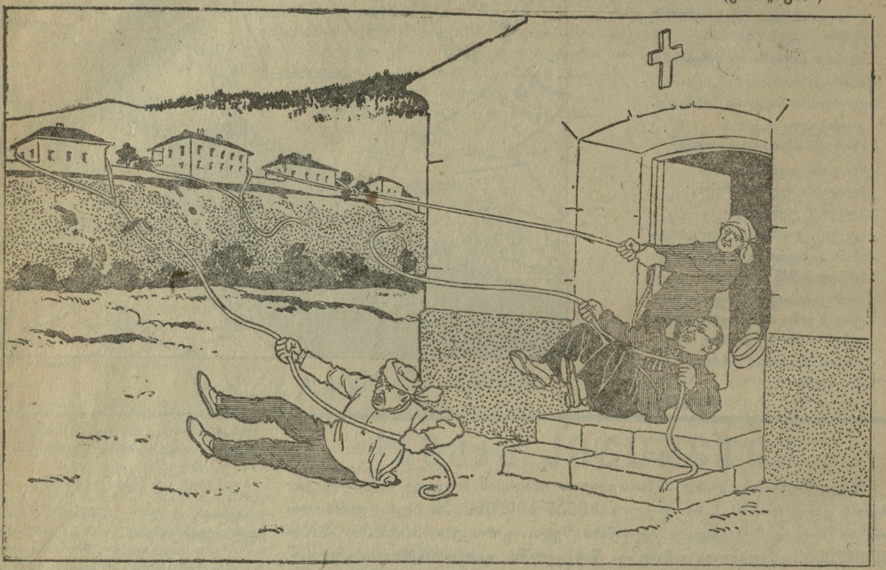

ჩვენო კოხტა სოფელო,
რაზე მოგიწყენია?
თუმც არავინ არ გწყალობს
ეკლესია ჩვენია,
მასთან დიდი კომიტი
ჩვენი დამამშვენია.

მოვსდებთ თოკს-ბაწარსა
მეტად გრძელს და მაგარსა,
ჩვენ არ შევწყვეტ ბრძოლასა,
მოვსწევთ ჩვენსკენ: სკოლასა,
ფოსტა, სამმართველოსა
და გავიტანთ ღელოსა.

ვერ შველის საქმეს—
ვერც დიაკვანი და ვერც მამაო.
გაწყდა ბაწარი—
ამდენი შრომა დარჩა ამაო.
ახლა ამბობენ:
ვედარ შევძელით მხოლოდ საშმაო.

სოფ. ჭალა

ოზურგეთის მაზრა

ამ სოფელში დიდი „ეროვნული“ მოძრაობაა, რომელსაც ხელმძღვანელობს ი. სიხარულიძე და თავამაიშვილი.

ამას წინად მოხდა სოფლის ყრილობა, რომელსაც ათიოდე კაცი დაესწრო. ყრილობაზე მოხსენება გააკეთა ი. სიხარულიძემ, რომელმაც მოითხოვა დვაბზუს თემის სამმართველოს გაუქმება დ. ცხემლის-ხიდზე და ავტონომიურ ერთეულად შესვლა მომავალ ახალ თემში, რომელიც უნდა დაარსდეს ეკლესიასთან.

სიხარულიძის შემდეგ თანამომხსენებლად გამოდის კ. თავამაიშვილი, რომელიც ამბობს:

ამხანაგებო, ამხ. ი. სიხარულიძის შემდეგ მე არაფერი დამჩენია სათქმელი, მარა ცოტას მაინც ვიტყვი.

მართალია, ჩვენ მუშაობას მხარს არ უჭერს მოსახლეობის დიდი უმრავლესობა, მაგრამ ჩვენ ეს ნუ შეგვაშინებს; ეს საქმე ჩვენ ისეთ პირებმა დაგვავალეს, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია მათი სიტყვა არ დავიჯეროთ.

ამ საქმეში ჩვენ ორი კაცი ვიქნებით პასუხისმგებელი. რაც უნდა იყოს, ჩვენი სოფელი მაინც არაფერს წააგებს, პირიქით, კიდეც მოიგებს და აი რას:

თემი ახლოს გვექნება: აგერ, ყურის ძირში. შემდეგ, რაც უმთავრესია, საქმე კულტურულ ხალხთან გვექნება. ამხანაგებო, თქვენ ყველას კარგად გემახსოვრებათ, თუ როგორ დიდებულად ჩატარდა იქ გიორგობა. ეხლა არის და—ეკლესიები გახსნეს. ეს დიდი კარგი საქმეა. აბა სად გაგონილა, რომ დღეს სადმე ეპისკოპოსი მიპატიჟონ?! იქ კი ეს მოხდა...

აი, ამიტომაც ჩვენი ინტერესები თხოულობენ—ჩვენ კავშირი გვქონდეს ასეთ ხალხთან.

მოსალოდნელია, ცენტრიდან კაცი ჩამოვიდეს. (მაზრის მთავრობამ უარყო ჩვენი მოთხოვნილება). ჩვენ პასუხი მზად უნდა გვქონდეს მის შეკითხვებზე. პასუხს გვასწავლის ჩვენი ბიკტორი და ჩვენ დავიზეპირებთ.

ამხანაგებო, ახედეთ მაღლა ცას. აი, ხომ ხედავ: აქ ცის გუმბათია; აქ არის ქვეყნიერების შუა ადგილი და ცენტრი; ამიტომაც თემის ცენტრიც აქ უნდა დარჩეს...

მგზავრი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დიდი-ჯიხაიში!

შემიპყროს სოფლის წესებმა ყოველთა შემაპყრობელმან,
დამასვას მწვავე დალებმ მკაცრმა და უწყალობელმან,
ღარიბი მოვკვდე ღარიბად, ვითარცა მშობა მშობელმან—
—მაინც-კი ვერ მიმიზიდოს მდიდართა საგალობელმან..

რადგან არა მაქვს თვისება, გავყიდო თეთრად შავია,
ნურ ვინ დამძრახავს ამისთვის, გავკიცხო საკიცხავია,
გადავუშალო ქვეყანას ბოროტთა საქმე ავია,
ვცემო მათრახი „ღირსეულთ“, ავუწვა ზურგის ტყავია.

ცენტრალურ ქალაქს არ მართებს სოფლების გამოგლოვება,
ხამს იგრძნონ პროვინციებმაც თბილისთან დაახლოვება,
ხამს გავუგზავნოთ ფეშქეშად, რაც ოდენ მოგვეპოვება.
ულირსს პატივად პანღური, კუზიანს გაუთოვება.

არ დავუშუროთ არავის წვერი მათრახის კუდისა,
ჩანგალი გადმომნგრეველი ქვეწარმავალთა ბუდისა,
მივმართოთ დეზინფექციას, თუ ვინმეს სუნი უდისა,—
—სადაც კი არის საჭირო გამოსწორება მრუდისა.

—

მაგონდება ჯიხაიში და მსურს გითხრათ მისი ქება;
რათა ამდენს ცოდვით მავალს თავზე მეხის დახეთქება,

შუა ქუჩა... აქეთ იქით ორი არხი ცხენის წყლისა;
ქუჩის პირად დუქნებია სჭირს ბლწერა სიმრავლისა;—
ყველას სჭარბობს სამიკიტნო, გასდის სუნი სიმყრალისა;
აქვე ახლო ბაზარია, მოდის ხალხიც სხვა სოფლისა.

—

სამწუხაროა, ვერ ვხედავთ მათ შორის ლუკიანესა,
თემისთვის „თავ-დადებულთ“ ნეტავ სად წაიყვანესა?!
—ამბობენ სამართლიანად დაიმსახურა მან ესა,
და ამის გამო სოფლიდან გასწირეს, გააბრძანესა.

თუ-კი გსურთ გეტყვით, ვინ არის და ან როგორი კაცია;
—გვარი აქვს ნუცუბიძეთა, სახელი ყურთ-წარმტაცია
ჯერ ისევ ახალგაზრდაა, კისკისი და მამაცია,
მისი ხელობა ყოფილა წამლების კომბინაცია.

დრო იყო, რომ თავმჯდომარედ თემისა ის ითვლებოდა
პატივი ჰქონდა გოგიას, მას მუდამ გვერდით ხლებოდა;
ერთი დააკლდა, თორემ აქ ტრიუმ-ვირატი დგებოდა—
—რაღა უჭირდა ჯიხაიშს, ესენი რომ შერგებოდა.

მაგრამ თქვენც იცით, რომ ბედი არ არის მარად მზრუნავი,
—დაენთქა ლუკიანესაც სოფლის მორევის ცრუ ნავი,
გამოუჩინა განგებამ მას საქმე რამ საზრუნავი,
რის შემდეგ დასვა შავ-ბედზე მწარე ფიქრებით მჭმუნავი.

მაშინ როცა ჩვენში იყო გამოსვლების „გრძელი“ ხანა,
ლუკიანემ ამ ხანაში „ბევრი შრომა“ მიტანა,—
—შემოკრიბა საექვონი და ცენტრისკენ გააქანა;
(როცა ჰქონდა საზრუნავი, მოიცლიდა იგი განა?!)

მაგრამ ერთს აცდა მის მიერ ცენტრისკენ გადაძახება,
შესთვალა: „გაჰქრი, თუ გინდა აგშორდეს გამათრახება!“

რადგან ქნა მეზობლობითა, ჩვენგანც ნუ დაეძრახება,
თან კიდევ ამით მამულსაც „დამცველი“ შეენახება.

მაგრამ კადრს მოღალატეთა ერთი რომ არ დაკლებოდა,
ამოარჩია, რომელიც მეზობლად ეგულებოდა,
უბრძანა: ცენტრში სამსჯავროს წინაშე სწრაფად ხლებოდა.

მაგრამ ამით გარდუბრუნდა ბორბალი და თალი ცისა,
წარხდა ძველი მოხერხება ამ გამბედავ მამაცისა
—წყეულ იყოს ეგ სოფელი აგრე გცევა რად იცისა,
ბედმა ახლა ლუკიანეც თვით სამსჯავროს გადასცისა.

—

პატიმრად ქმნილსა ,,უბრალოდ“ გულზე ბლმური ედება,
წყნარად სდგას მსჯავრის წინაშე, რას არგებს გათავხედება.
შემოსწყრომია მსაჯული ღიმილით არ იხედება
—ბრალდებად წამოუყენეს მას თვისი ,,ძველ მოქმედება“.

პირველ ჭირსა ზედ დაერთო სხვა ჭირი და სხვა მასალა,
—მისა მიერ ბრალდებულმა ახლა მასვე დააბრალა,
რომ წამლები სახელმწიფო მან ქვევრებში გადამალა...
(რა ეს უთხრეს ლუკიანეს მყისვე ფერი შეეცვალა)

გაგზავნეს კაცი სოფელში (თუმც იყო ღამე შავია)
რომელშიც ლუკიანეს ქვევრს სწრაფად მოხადეს თავია.
რიცხვი წამლიან ბოთლების აღმოჩნდა უამრავია,
წარგზავნეს სადაც ჯერ იყო პატრონის უნახავია.

ამის გამო დადიოდა უმანდატოდ ის ერთ ხანად,
ატარებდენ პატივ, აყრილს ძველ ცოდვების შესანანად;
მაგრამ ისევ დაუბრუნეს, არ გახადეს ჯავრიანად,
ამის შემდეგ გარდიკარგა ზღვისკენ ცოდვის განსაბანად.

თურმე ბათომმა იშვალა თემისგან ნარიყავია,
სადაც ერთ-ხანად ყოფილა ფულების შემნახავია,
მაგრამ როს ხელში ჩაიგდო მან ბლომად საქაფავია,
მას შემდეგ, ასე ამბობენ: ცენტრში ამოყო თავია.

„მეორე კაცი, რომელიც ჩემ მიერ საქებარია,
სტეფანე აკოფაშვილი ბახუსის მიმდევარია;
—სურს დღით და ღამით იქ იყოს, სადაც სდის ღვინის ღვარია,
ან, როგორ არა მიიღოს წამალი, უებარია.)

ვით მასწავლებელს ვერავინ დასწამებს გაორგულებას:
დიდი ხანია შეუდგა ურჯულოთ გადმორჯულებას;
ახალ მეთოდის საქმეშიც (თუ დავუჯერებთ თქმულებას)
მათემათიკურ სისწორით ასრულებს დანიშნულებას.

—

„მაგრამ ველარ დააფასეს მასწავლებლის ბრძნული შრომა.—
—რა შეატყვეს, რომ სტეფანემ ცდებს ბევრი დრო მოანდომა,
მოითხოვეს მასწავლებლის ადგილიდან გადადგომა...
და ბოლო დროს აისრულა თემმა თვისი გულის წყრომა.

ღარიბი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ა. ს. ს. ფ. ს. პოლიგრაფტრესტის 1-ლი სტამბა ტფილისი, პლეხანოვის პროსპ. № 91.